

11. Каракаш И.И. Правовое регулирование аграрно-земельных и природоресурсово-экологических отношений : Сборник избранных статей, докладов и рецензий (1997-2007) / И.И. Каракаш. – О. : Феникс, 2007. – 430 с.
12. Ільїна Н.Л. Організаційно-правові засади забезпечення екологічної безпеки у плануванні та забудові міст України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Н.Л. Ільїна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2008. – 20 с.
13. Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 6 вересня 2005 р. № 2807-VI : станом на 9 грудня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.
14. Князева В.П. Экология. Основы реставрации : [учеб. пособие] / В.П. Князева. – М. : «Архитектура-С», 2005. – 400 с.
15. Хенкок Т. Роль стабільності, справедливості, миру та екологічної політики у вирішенні проблем охорони здоров'я / Т. Хенкок ; пер. О.В. Кунгурунцев, О.І. Мартинюк, Н.Д. Солоненко та ін. // Екологічне громадське здоров'я : від теорії до практики. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. – С. 53–62.
16. Державна санітарно-епідеміологічна служба України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dsesu.gov.ua/ua>.

УДК 349.6:349.422

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ФАКТИ В ПРОЦЕСІ ВТІЛЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

ECONOMIC AND SOCIAL FACTS IN THE PROCESS OF EMBODIMENT ORGANIC PRODUCTION

Піддубна Д.С.,
*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри цивільного та господарського права
Донецького юридичного інституту МВС України*

У статті досліджено економічні та соціальні факти у процесі втілення органічного виробництва. Визначено потенційні можливості співпраці аграрного сектору України з іншими країнами. Окреслено вартісний показник виробництва сільськогосподарської продукції. Надано правові бачення щодо удосконалення та зміни економічних і соціальних фактів у процесі здійснення органічного виробництва.

Ключові слова: економічні факти, соціальні факти, втілення, органічне виробництво, сільське господарство.

В статье исследованы экономические и социальные факты в процессе воплощения органического производства. Определены потенциальные возможности сотрудничества аграрного сектора Украины с другими странами. Очерчен ценовой показатель производства сельскохозяйственной продукции. Предоставлены правовые видения относительно усовершенствования и изменения экономических и социальных фактов в процессе осуществления органического производства.

Ключевые слова: экономические факты, социальные факты, воплощение, органическое производство, сельское хозяйство.

The article explores the economic and social facts in the process of embodiment organic production. Identified potential opportunities for cooperation in the agricultural sector of Ukraine with other countries. Defined cost factor of agricultural production. Provided with a legal opinion regarding the improvements and changes of the economic and social facts in the process of implementing organic production.

Key words: economic facts, social facts, embodiment, organic production, agriculture.

Постановка проблеми. Набрання чинності ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII [12] Угоди про асоціацію між Україною з одного боку та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншого боку, вчинену у частині політичних положень (преамбула, стаття 1, розділи I, II, VII) 21 березня 2014 року в м. Брюсселі та у частині торговельно-економічних і галузевих положень (розділи III, IV, V, VI) 27 червня 2014 року в м. Брюссель [15] стало поштовхом до плідної співпраці Міністерства аграрної політики та продовольства України з представниками органів виконавчої влади інших країн. Відбуваються пе-

ремовини та підписання безлічі міжнародних угод спільної співпраці у сфері сільського господарства щодо найрізноманітніших видів сировини і продукції. Запорукою до зони вільної торгівлі, окрім приведення до європейських вимог законодавчої бази, є належна якість продукції. Аграрний потенціал України з урахуванням властивостей земельних угідь, кліматичного поясу тощо зумовлює можливість здійснення органічного виробництва. Саме останнє є ключовою частиною споживчого ланцюга, природного ланцюга, який може змінюватися, відновлюватися і т. д. Враховуючи вимоги часу, перехід Європейського Союзу до зазначеного виду виробництва, встановлення відкритості ринків збу-

ту, можна сказати, що даний напрям стає виправданим, актуальним, своєчасним.

Аналіз останніх досліджень. Фундаментального наукового висвітлення у напрямі земельного, аграрного, екологічного права щодо органічного виробництва ще здійснено не було. Проте існує можливість визначити науковців, наукові доробки яких висвітлюють певні положення у сфері обраного напрямку дослідження: А.П. Гетьман, В.М. Єрмоленко, І.В. Гиренко, Т.О. Коваленко, К.А. Кондратьєва, П.Ф. Кулинич, В.І. Курило, Д.С. Піддубна, А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич, М.В. Шульга та ін.

Їхні наукові висвітлення характеризують процес органічного виробництва відповідно до спеціального законодавчого акту, контексту забезпечення екологічної безпеки, сертифікації, принципів його ведення, захисту від генетично модифікованих організмів тощо. Науковим висвітленням запровадження органічного виробництва в Україні в адміністративно-правовому аспекті (12.00.07) стала праця Н.А. Берлач. Активно працюють з позицій ведення органічного виробництва науковці у сфері економіки.

Постановка завдання. Керуючись напрацюваннями вчених економістів, практичним життям здійснення виробництва сільськогосподарської продукції, міжнародною ціновою політикою щодо сировини і продукції сільського господарства та здійснюючи при цьому відповідний аналіз, надати певні бачення щодо необхідних змін з метою покращення економічних та соціальних показників у процесі розвитку пріоритетності сільського господарства, у тому числі і органічного виробництва.

Виклад основного матеріалу. З 1 січня 2016 року між Україною та Європейським Союзом розпочав дію режим зони вільної торгівлі. Активна праця Міністерства аграрної політики і продовольства України дає можливість констатувати налагодження різноманітних географічних ринків для експорту української аграрної продукції. Зокрема, найперспективніший за показниками розвитку є Африканський континент, і Україна уже працює над розширенням експорту аграрної продукції до цього регіону. Експортна динаміка України в цьому напрямку досить висока з 1996 року по 2014 рік обсяг експорту збільшився у 24,3 рази [2]. Міністр аграрної політики та продовольства України зазначає, що «найбільша доля українського аграрного експорту до африканських країн приходить на зернові: пшениця, кукурудза, ячмінь, а також на соняшникову і соєву олію, залишки та відходи харчової промисловості, молоко згущене, насіння олійних культур. Водночас у 2015 році Україна значно збільшила експорт продукції з доданою вартістю: м'яса, сирів та йогуртів, тваринного масла, продуктів переробки овочів, кондитерських виробів, води, вина та тютюну» [2]. На сьогодні торговими партнерами для української продукції є країни Північної Африки. Разом з тим планується розширення відповідних країн, зокрема залучення: Southern African Development Community, East African Community, країн так званого Африканського Рого, ECOWAS.

Налагодження торговельної співпраці відбувається і з державою Ізраїль. На сьогодні це проявляється в експорті українських яєць. З метою уникнення подібних ситуацій, як то виявлення сальмонели в українських яйцях, напрям екологічного та органічного виробництва є досить пріоритетним. Контроль суб'єктів господарювання, що здійснюють експорт своєї продукції з боку органів виконавчої влади з метою уникнення подібних ситуацій та власна ініціатива суб'єкта до нього – обов'язковий атрибут здійснення сільського господарства, орієнтованого на експорт.

Продовжуючи здійснювати напрацювання торговельних відносин, представники Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України зустрілися з представниками Міністерства навколишнього середовища та водних ресурсів Об'єднаних Арабських Еміратів [20]. Учасники зустрічі вели мову про подальше двостороннє співробітництво, зокрема щодо активізації відносин, пов'язаних з безпекою харчових продуктів, а також підтримки інвестиційного партнерства. Найбільшу зацікавленість для представників Об'єднаних Арабських Еміратів становили м'ясо птиці, яловичина, баранина, молочна продукція, соняшникова олія, пшениця.

У 2016 році Україна розпочала експорт молочної продукції до Китайської Народної Республіки [21]. Експортна продукція включає сухе молоко, молочну сироватку, сири.

Міністерством аграрної політики та продовольства України надається належна увага і такому аграрному напрямку як насіння – воно є базою для вирощування та збирання належної кількості врожаю, що безпосередньо залежить від його якості і можливості здійснювати його експорт на міжнародний ринок. Під таку увагу потрапляють, зокрема, насіння ріпаку, соняшнику, а також нішеві культури, при цьому наводяться статистичні дані: експорт насіння льону за 12 місяців у 2015 році склав 29 тис. т (у 2014 році – 22 тис. т); в грошовому еквіваленті це \$12 млн, що на \$2 млн більше, ніж в 2014 році [14]. За твердженням Міністра аграрної політики та продовольства України, приймаються заходи для відродження і виведення на новий якісний рівень галузі насінництва: створюються селекційні центри, будуються сучасні насінневі заводи, зростають обсяги інвестицій у цю галузь [14]. Разом з тим центральним органом виконавчої влади робиться обговорення про необхідність вжиття ряду заходів, які стануть визначальними на шляху насінництва в Україні та його експорту на міжнародні ринки: «разроботать около 20 подзаконных актов в сфере семеноводства и 18 в сфере охраны прав на сорта растений; способствовать принятию Закона «О присоединении Украины к схеме сортовой сертификации семян ОЭСР по крестоцветным, масличным и прядильным растениям (по подсолнечнику, рапсу); расширить возможности субъектам хозяйствования, которые импортируют семена для селекционных, исследовательских работ и экспонирования сортов растений (родов и

видов), по котрым не проводиться кваліфікаційна експертиза на придатність к распространению в Україні, в частности семян овощных культур; дополнить нормой о введении регистрации авторских прав на сорта растений юридическим лицом при условии декларативного подтверждения наличия трудовых отношений с автором сорта (селекционером)» [14].

Представники Міністерства аграрної політики та продовольства і далі здійснюють налагодження робочих зв'язків з закордонними представниками. У цей раз це прослідковується щодо питання електронізації рибної галузі між Естонією та Норвегією [22].

В аспекті економічних та соціальних факторів, які мають властивість впливати на становлення та розвиток органічного виробництва в Україні варто враховувати і міжнародні досягнення у даному аспекті. Зокрема, вирощування різноманітних сільськогосподарських культур саме невеликими виробниками та використання при цьому екологічних систем, мінімізації негативного впливу на них, отримання належного рівня доходу тощо [1].

Відбувається співпраця українського аграрного ринку і з Грузією. Збільшується експорт та виділяються основні експортні позиції: «тютюн та вироби з нього (\$60,7 млн), олія (\$14 млн), харчові продукти тваринного походження (\$11,9 млн), какао-боби, продукти з них, шоколад (\$11,5 млн), вироби із зерна і хлібних злаків (\$10,3 млн) та різні інші харчові продукти (\$9,6 млн)» [11].

Подальша співпраця встановлюється і з Швейцарією. Зокрема, уже виділяють експортну структуру, яку складають зернові злаки, олія, насіння олійних культур, плоди, горіхи, цедра, продукти переробки овочів та плодів [8]. Звертається увага на розпочатий у 2012 році Швейцарсько-український проект «Розвиток органічного ринку в Україні», який триватиме і надалі. Метою проекту є «стимулювання зростання малих та середніх підприємств українського органічного харчового сектору через розвиток органічних та регіональних виробничо-збутових харчових ланцюгів» [8].

Відображення зацікавленості до співпраці України з Німеччиною знаходить свій прояв у співпраці в сферах біоенергетики, ветеринарної медицини, фітосанітарії, насінництва та охорони прав на сорти рослин» [23].

Надається увага і співпраці аграрного сектору з Естонією, до якої у переважній більшості експортуються: «продукція рослинництва, зокрема олія (\$1,4 млн), спирт (\$1,3 млн), продукція борошномельно-круп'яної промисловості (\$941 тис) та вироби із зерна і хлібних злаків (\$871 тис)» [16]. Міністерство аграрної політики та продовольства України окреслює, що «перспективними напрямками двосторонньої взаємодії у галузі рибного господарства є адаптація законодавства України у цій сфері до законодавства ЄС, вивчення досвіду Естонії у галузі регулювання рибальства, проведення курсів підвищення кваліфікації для українських інспекторів рибоохорони та отримання в якості технічної допомоги програмного за-

безпечення для впровадження в Україні електронної системи звітності рибного вилову. У галузі тваринництва проводиться науково-дослідне співробітництво, створюються спільні підприємства та залучаються інвестиції з виробництва молочної продукції та у галузі свинарства та система оцінки тварин, селекція та ідентифікація у тваринництві. Також для українського агропромислового комплексу є важливим досвід Естонії у розвитку сільських територій. Ми сподіваємося на двосторонню співпрацю у питанні розробки методичних рекомендацій щодо розвитку та популяризації сільського зеленого туризму, участі естонської сторони у запровадженні спеціальних регіональних програм з підтримки розвитку сільського зеленого туризму, а також підготовці фахівців для роботи у сфері сільського зеленого туризму і наданні організаційно-методичної допомоги в регіонах щодо організації діяльності у цій сфері» [16].

Продовжує тривати співпраця між Україною та Литовською Республікою. При цьому «основними напрямками українсько-литовського співробітництва в аграрному секторі згідно з Планом дій є: євроінтеграція; тваринництво; підтримка сімейних фермерських господарств; ветеринарна медицина і фітосанітарія; рибна галузь; наука та освіта. У контексті імплементації Угоди про асоціацію актуальними залишаються такі напрями співпраці: обмін інформацією та передача литовського досвіду щодо вимог до харчової продукції стандартам якості та безпеки; проведення круглих столів та навчальних семінарів для українських фахівців з питань гармонізації національного законодавства та імплементації норм права ЄС у сфері безпеки продуктів харчування, запозичення литовського досвіду у сфері органічного виробництва» [9].

Подальший розвиток співробітництва відбувається між Україною та Латвійською Республікою. Економічний діалог полягає у розвитку модернізації структур аграрно-промислового комплексу та євроінтеграції. Виділяються уже усталені експортні одиниці: «вироби із зерна і хлібних злаків (\$5 млн), какао-боби, продукція з них, шоколад (\$5 млн), кондитерські вироби (\$5 млн), залишки і відходи харчової промисловості (\$3 млн), спирт (\$2 млн), казеїн, альбумін (\$1,8 млн) та олія (\$1,6 млн)» [10]. Низка домовленостей про співпрацю існують щодо рибного господарства, лісового господарства, тваринництва, у галузі молочного фермерства.

Не стає виключенням і співпраця з Арабською Республікою Єгипет у напрямі торгівельної сфери і в галузі виробничої кооперації. Цікавим для України цей ринок стає з метою поставок зернових, продуктів тваринництва, рослинної олії, кондитерських виробів, молочної продукції. Поміж найбільш експортованих товарів до зазначеної республіки є «зернові (\$682 млн), олія (\$74,5 млн), тютюн і вироби з нього (\$62,3 млн) та насіння олійних культур (\$32,4 млн); у 2015 році вдалося розпочати експорт масла тваринного (\$31 млн); у 8 раз збільшився експорт живих тварин (\$13,4 млн) і майже удвічі – тютюну (\$62,3 млн)» [6].

Постійно встановлюючи нові міжнародні аграрні відносини, Міністерство аграрної політики та продовольства України констатує: «ми експортуємо в 190 країн світу, найбільшу частку в експорті займають Китай, Єгипет, Індія, Іран, Іспанія, Туреччина, Нідерланди, Італія, Польща, Білорусь. Відповідно, на сьогоднішній день ми найбільше експортуємо в Азію, країни ЄС та африканські країни. Опанувати ринок Європейського Союзу – значить підтвердити якість продукції на весь світ» [4].

Окрім співробітництва з країнами ЄС відбувається подальше налагодження торгівельних зв'язків і з країнами СНД – Республікою Казахстан. Найбільше українські агровиробники експортують в Казахстан «вироби із зерна і хлібних злаків (\$82 млн), какао-боби, продукти з нього та шоколад (\$27 млн), конд-вироби (\$18 млн), м'ясо та субпродукти (\$20,6 млн), сири і йогурти (\$14 млн). Також експортуються у значній кількості спирт (\$8 млн), цукор (\$7 млн), маргарин (\$7 млн), продукти переробки овочів і плодів (\$6,6 млн), молоко згущене (\$6 млн) і мило (\$5,5 млн). Хороші перспективи співпраці з Республікою Казахстан мають підприємства цукрової галузі. Зокрема, експорт цукру за 11 місяців 2015 року виріс майже в 4 рази у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року. Також спостерігається збільшення експорту зернових, виробів із зерна, кондвиробів, какао-бобів, олій. Водночас українські виробники зацікавлені в розширенні співробітництва з Казахстаном в молочній галузі» [17].

Разом з тим у контексті здійснення виробництва відповідної продукції чи сировини варто враховувати і надані Європейським Союзом квоти на експорт до нього. Зокрема, під час здійснення аналізу за квотами, що були надані у 2015 році виділяються позиції, за якими квоти не використані в повному об'ємі та ті, які взагалі не були використані: «баранина, і цукрові сиропи, крохмаль, висівки, гриби, цукрова кукурудза, часник, продукція з обробленого молока та масла» [5].

Узгоджено та отримано дозволи і щодо можливості постачати аграрну продукцію на ринки Молдови, зокрема молочну продукцію, м'ясні продукти, рибні продукти, яйця та яєчні продукти [19].

Враховуючи міжнародні критерії у сфері якості продукції та сировини, зрозуміло, що пріоритетність збереження природи в цілому для України стає виправданим, своєчасним та таким, що потребує підтримки, свого втілення та сприяння до розвитку. Тому слід говорити про органічне виробництво. Таку позицію відстоюють і європейські експерти та наводять статистику і прогнози на майбутнє: у 2013 році Україна ввійшла в ТОП-5 країн щодо нарощування органічного виробництва; зараз ринок такої продукції складає 2–3%, і 10–15% населення купує таку продукцію; на кінець 2016 року цей показник має сягнути 20%, а щодо світових лідерів органічного руху Україна вже піднялася на 21 місце і, згідно з прогнозами, до 2020 року може ввійти у п'ятірку країн, які займаються виробництвом органічної продукції, її поставками тощо [3].

Окрім налагодження подібних відносин, важливими фактами на такому етапі втілення стають соціальні факти. Саме щодо виділення останніх можливе тривале наведення різноманітних позицій, проте базовими будуть слугувати підвищення культури, свідомості, рівня відповідальності, у тому числі і у правовій площині.

Позитивним кроком на шляху закріплення Україною органічною країною, взяття до уваги економічних та соціальних факторів є напрям діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України. Зазначений орган наводить статистичні дані про те, що Україна за площею сільськогосподарських земель в Європі найбільша – 41 млн 511 га, із них близько 8 млн га відносно чистих ґрунтів; динаміка споживання органічної продукції в Україні у 2013 році – 12,2 млн євро, у 2014 році – 14,5 млн євро; динаміка розвитку органічного виробництва в Україні: загальна площа у 2012 році – 276,2 тис га; у 2013 році – 393,4 тис га; кількість господарств – у 2012 році – 168, у 2013 році – 175 [18]. Окрім того, слушно береться до уваги і потреба у правовому дорегулюванні даного напрямку, що дасть можливість збільшити частку сільськогосподарських угідь, сертифікованих відповідно до органічних стандартів у 2017 році до 5%, у 2020 році – до 7%; збільшення кількості сертифікованих органічних товаровиробників, що займаються виробництвом молока, овочів, фруктів та лікарських рослин до 2017 року не менше, як у 3 рази, до 2020 року – у 10 разів; зростання частки органічної продукції у 2017 році до 7% [18]. Подібні заходи мають вирішити і ряд проблем соціального характеру, що прослідковуються останнім часом: «створення додаткових робочих місць у сільській місцевості, нових перспектив для малих та середніх фермерських господарств, нарощування експортного потенціалу органічної продукції» [18].

Таким чином, факти щодо можливості запровадження органічного виробництва не обмежуються лише правовими, оскільки існують економічні та соціальні, а об'єднують їх – політичні.

Соціальні факти – це сприйняття суспільством відповідних життєвих позицій, які потрібні для побудови правової держави, правового суспільства та правових взаємовідносин між суб'єктами суспільства. Високий рівень соціальних фактів залежить від 2 елементів: економіка та правова культура, свідомість.

Економічні факти розглянемо на реальному прикладі людини, що має земельну ділянку у приватній власності площею 6 га, самостійно здійснює на ній господарювання, при цьому вироблена сировина не містить ніяких пестицидів, агрохімікатів тощо, більше того, не містить генетично модифікованих організмів. Дана діяльність здійснюється на території центральної частини України.

Виробництво будь-якої сировини – це відповідний процес. Так, як приклад, для вирощення насіння соняшнику потрібно (беремо показники за 2015 рік):

1) зорати земельну ділянку восени, при цьому будуть понесені наступні витрати: *технічні*: 1 л дизельного палива – 16 грн; витрати на 1 га – 20 л, таким чи-

ном: 6 га x 20 л = 120 л; 120 л x 16 грн = 1920 грн; *оплата найманої праці* для виконання зазначеної вище роботи: 700 грн за 1 га, таким чином: 6 га x 700 грн = 4200 грн. Разом: 4200 грн + 1920 грн = 6120 грн.

2) провести культивуацію навесні: *технічні витрати*: на 1 га – 8 л дизельного палива: 8x6 x 16 грн = 768 грн; *оплата праці* – 150 грн за 1 га: 6 га x 150 = 900 грн. – рання культивуація («важка»). Разом: 768 грн+900грн= 1668 грн.

3) передпосівна культивуація («легка») – на 1 га – 7 л дизельного палива: 7x6 x 16 грн = 672 грн; *оплата праці* – 150 грн за 1 га: 6 га x 150 грн = 900 грн. Разом: 672 грн+900грн = 1572 грн.

4) здійснити боронування: *за послугу*: 6 га x 80 грн = 480 грн; *технічні витрати*: 3л на 1 га: 18 л x 16 грн = 288 грн. Разом: 288 грн+480 грн = 768 грн.

5) придбати посадковий матеріал: за 1 тону – 50 000 грн, на 6 га необхідно 6 кг на 1 га, таким чином: 36 кг x 50 000 грн = 1800 грн.

6) провести посівні роботи: *за послугу*: 150 грн x 6 га = 900 грн; *технічні витрати*: на 1 га використується 4 л дизельного палива, тому 6 га x 4 л = 24 л x 16 грн = 384 грн. Разом: 384 грн + 900 грн = 1284 грн.

7) здійснити боронування: *послуга* – 6 га x 120 грн = 720 грн; *технічні витрати* – 3 л на 1 га x 6 га = 18 л x 16 грн = 288 грн. Разом: 288 грн + 720 грн = 1008 грн.

8) провести як мінімум дві прополочні роботи: *послуга*: на 1 га – 120 грн: 120грн x 6 га = 720 грн; *технічні витрати*: на 1 га – 5 л; 5 л x 6 га x 16 грн = 480 грн. Разом: (480 грн + 720 грн) x 2 = 2400 грн.

9) здійснити збір врожаю: *робочі послуги*: 450 грн за 1 га: 6 га x 450 грн = 2700 грн; *технічні витрати*: 10 л дизельного палива на 1 га: 60 л x 16 грн = 960 грн. Разом: 2700 грн + 960 грн = 3660 грн.

10) найняти транспортний засіб для звезення збіжжя: 1т – 35 грн, у 2015 році соняшник дав врожай з 6 га у кількості 6 т, таким чином: 6 т x 35 грн = 210 грн; додатково необхідно сплатити за бензин: 10 л x 18.10 грн = 181 грн. Разом: 181 грн. + 210 грн = 391 грн.

11) після збору врожаю потрібно підготувати земельну ділянку для засадження на наступний рік:

11.1) здійснюється лушення стерні соняшника: робота: за 1 га – 150 грн x 6 га = 900 грн; дизельне паливо: на 1 га – 6 літрів x 16 грн = 6 л x 6 га x 16 грн = 576 грн. Разом: 576 грн + 900 грн = 1476 грн.

11.2) зорати: *послуга*: 700 грн за 1 га: 6 га x 700 грн = 4200 грн; *технічні витрати складуть*: на 1 га – 20 л дизельного палива: 6 га x 20 л = 120 л x 16 грн = 1920 грн. Разом: 1920 грн + 4200 грн = 6120 грн.

11.3) відкласти кошти на весняні польові роботи: культивуацію, посадку, закупівля посадкового матеріалу, добрив.

Врожай у 2015 році склав у середньому 10 ц з 1 га, отже з 6 га магімемо 6 тон соняшнику. При цьому закупівельна ціна на момент жнив складає поріг від 6000 грн за 1 тону (переважно на елеваторах) мінус в обов'язковому порядку відрахування на сорність, вологість і т.д. складає 500 грн з 1 т). Таким чином, маємо 6 т x 5500 грн = 33000 грн – сумарний дохід, а не чистий.

Витрати на досліджений процес складуть: 6120 грн + 1668 грн + 1572 грн + 768 грн + 1800 грн + 1284 грн +

1008 грн + 2400 грн + 3660 грн + 391 грн + 1476 грн + 6120 грн = 28267 грн - сплатити податок на землю (у 2015 році – з 1 га було 130 грн; в 2016 році – 200 грн з 1га: 6 га x 200 грн = 1200 грн) = 27067 грн. Таким чином, *прибуток складатиме: 33000 грн – 27067 грн = 5933 грн - податок з прибутку фізичних осіб - відкласти кошти на весняні польові роботи*. Із цього чітко прослідковується економічна сторона виробництва сільськогосподарської продукції. Якщо отриману суму 5933 грн розділити на 12 місяців, отримаємо 494 грн 42 коп. Саме стільки особа отримує в місяць.

Разом з тим сільськогосподарська галузь є дотаційною, не торкаючись питання процедури отримання дотацій, особливо одноосібниками (констатація повної її відсутності). Зазначимо, що в Польщі дотації для сільськогосподарських виробників складають 400–500 €/га [13]. Разюча різниця є і щодо вартості однієї тони сільськогосподарської продукції.

Наведений приклад чітко відображає рентабельність сільськогосподарського виробництва, у тому числі можливості запровадження органічного виробництва.

Стосовно характеристики політичних фактів, вважаємо, вдало висловився кандидат юридичних наук, професор кафедри права КЕІ ДВНЗ «Криворізький національний університет» І.Д. Копаїгора: «Прошло більше 20-и лет української незалежності. Все эти годы наша независимость болтается как <...> в проруби и никак не может определиться со своим развитием. Вопрос стоит четко – или же идем своим, неведомым путем, или присоединяемся к восточной или западной политике, экономике и социальному развитию. Все эти годы подтверждаются пророческие слова Тараса Шевченко о том, что «доброралась Україна та до свого краю, гірше ляха свої діти її роздягають» [7, с. 13–14].

Висновки. Таким чином, для доктринального поля необхідно визнати наступні фактори впливу, окрім правових, на можливість запровадження органічного виробництва власниками земельних ділянок, у тому числі власниками земельних ділянок (паїв): економічні – неможливість суб'єктом господарювання, а також власником земельної ділянки отримувати реальні доходи від своєї діяльності; наявність дотаційної підтримки «певних» агрофірм; відсутність рівності у правових, соціальних та економічних показниках поміж суб'єктів господарювання та власників у процесі вирощування, виробництва і реалізації продукції (сировини); наявність нездорової конкуренції та неналежного економічного стимулювання: відсутність виправданої, прозорої цінової політики та процесу її формування; соціальні – низький рівень культури, самосвідомості; присутній фактор «бажання швидкого збагачення»; відсутність почуття відповідальності перед природою та її складниками, а також перед своїми ж нащадками. Частково такий стан обумовлений економічним фактом – низьким показником заробітних плат, відсутністю «реальної» ціни на сільськогосподарську продукцію і т. д.; політичні – «влада, закони, економічний сектор дуже повільно переходять у категорію «для народу», на користь державі з категорії «власних потреб». У вільному, прозорому доступі відкрити закордонні ринки

збуту, допустити на внутрішній ринок зарубіжних покупців, зняти усі перепони, як то процедура оформлення на митному кордоні, сплати невиправданих і необґрунтованих податків, платежів тощо. Не покладаючи на громадян-селян сплати невизначеної кількості нових податків. Враховуючи вищезазначене, складну економічну, політичну ситуацію в країні та на шляху запровадження розвитку органічного виробництва, що є елементом підняття України в економічному аспекті, пропонуємо внести до Податкового кодексу України положення, яким закріпити, що особи, які зареєстровані в сільській місцевості та здійснюють відповідну сільськогосподарську діяльність, власники земельних ділянок, у тому числі земельних ділянок (паїв) та тих, які отримані шляхом спадкування, звільняються від сплати будь-яких податків, окрім плати за землю, та

подачі будь-яких декларацій. Таке закріплення встановить особливий правовий режим щодо селянства та забезпечить його соціальну гарантію; підвищить пріоритетність села; забезпечить його відновлення. Максимально закріпити можливість працювати на селі у сфері сільськогосподарського виробництва двома шляхами: розвитком особистого господарювання і створенням кооперативів, а не подальший розвиток агрофірм чи інших форм господарювання великих розмірів. Саме зазначені суб'єкти здатні створити робочі місця у сільській місцевості, адже, окрім власної праці необхідно залучати додатково робочу силу, чого не можна сказати щодо агрофірм, де все здійснюється автоматизовано, як наслідок – вимирання сіл; зниження ВВП, що за показниками 2014 року і так знаходиться у від'ємному значенні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Save and Grow in practice maize rice wheat a guide to sustainable cereal production. Food and Agriculture Organization of the United Nations. – Rome, 2016. – 124 p.
2. Африка – перспективний ринок для експорту української агропродукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy/?pnref=story>.
3. В ближайшие 10 лет Украина будет наиболее динамично развивающимся рынком органики в Европе – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/Ecoclub.ua.Ukraine/photos/a.139994816083824.36223.139967496086556/912586125491352/?type=3&fref=nf>.
4. Вітчизняні виробники успішно отримують сертифікати для експорту до ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
5. Запровадження квот між Україною та ЄС не вплине на механізм дії квот [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
6. Зустріч з Міністром сільськогосподарства та рекультивативі земель Арабської Республіки Єгипет Ісамом Османом Фаїдом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
7. Копайгора І.Д. Что делать или как нам решить кризис демократии? / І.Д. Копайгора // Актуальні проблеми теорії та практики сучасного державотворення та правоутворення. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених і студентів. – Кривий Ріг, 2014. – С. 13–15.
8. Мінарополітики працює над активізацією торговельно-економічного співробітництва з Швейцарією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
9. Павленко О.П. Підтримка фермерських господарств – основний напрям українсько-литовського співробітництва / О.П. Павленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
10. Павленко О.П. Україна прагне і надалі розвивати співробітництво з Латвійською Республікою / О.П. Павленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
11. Павленко О.П. Україна здатна збільшити експортні поставки до Грузії / О.П. Павленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy/posts/1670406826570305:0>.
12. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>.
13. Процесс запуска рынка земли будет проходить тихо. После снятия моратория высоких цен на землю сельхоз-назначения ждать не стоит, а утверждение, что стоимость земли может сравняться со стоимостью в Польше – довольно спорное – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroportal.ua/views/mnenie-eksperta/glavnye-lobbisty-zemelnogo-moratoriya-agroholdingi>.
14. Развитие семеноводства – залог продовольственной независимости Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroportal.ua/views/blogs/razvitie-semenovodstva-zalog-prodovolstvennoi-nezavisimosti-ukrainy>.
15. Угода про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони : міжнародний документ від 27 червня 2014 року (в ред. від 30 листопада 2015 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/pagan2820#n2820.
16. Україна зацікавлена в збільшенні поставок сільськогосподарської продукції до Естонії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
17. Україна зацікавлена у співробітництві з Казахстаном в агросекторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.
18. Україна має усі шанси стати органічним кошиком світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blogs.lb.ua/oravlenko/326957_ukraina_maie_usi_shansi_stati.html?utm_source=local&utm_medium=crm&utm_campaign=blog.
19. Україна отримала дозвіл на експорт продукції тваринного походження до Молдови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy/posts/1664847550459566:0>.
20. Україна працює над розширенням експорту сільськогосподарської продукції до ОАЕ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy/photos/a.1397241497220174.1073741828.1394698580807799/1675434802734174/?type=3&fref=nf&pnref=story>.
21. Україна розпочала експорт молочної продукції до Китаю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/Pavlenko.O/photos/a.1572002046368974.1073741828.1571982419704270/1727237447512099/?type=3&theater>.
22. Україна та Естонія разом працюватимуть над електронізацією рибної галузі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy/photos/a.1397241497220174.1073741828.1394698580807799/1674178166193171/?type=3&theater>.
23. Україна та Німеччина активізують співпрацю в рамках міжнародних проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.facebook.com/minagropolicy>.